

Ovo zbog toga što je Zakon o osiguranju *lex specialis* u odnosu na sve druge sistemske zakone.

5. ZAKLJUČAK

Određivanje pojma „korisnika usluge osiguranja” podjednako je važno u oblasti poslovanja osiguravača, kao što je utvrđivanje statusa „potrošača” bitno radi primene zakonskih pravila o zaštiti njihovih interesa. Iako se i kod utvrđivanja lica kojem treba priznati privilegovani status u odnosu na jaču ugovornu stranu u oblasti trgovine pojavljuju nedoumice i problemi, to je još više izraženo u delatnosti osiguranja gde imamo veći broj lica koji ne moraju da imaju isti pravni položaj prema osiguravaču. Neuvažavanjem te specifičnosti odnosa osiguranja, smatramo da naša nadzorno-regulatorna pravila nedoslednom primenom različitih pojmova mogu dovesti do izvesne konfuzije u pogledu određi-

vanja koja sve lica uživaju zaštitu u odnosu osiguranja, kako u vezi sa onima koja se nalaze u ugovornom odnosu sa osiguravačem, tako i ostalim licima van ugovora o osiguranju koja imaju pravo da zahtevaju ispunjenje obaveze osiguravača.

Oblast opšteg ugovornog prava karakteriše visok stepen razvijenosti koji ne zaostaje za rešenjima iz uporednog prava, dok se u pogledu specijalnih pravila ugovora o osiguranju primećuje određeni broj poluprinudnih odredbi kojima se štiti ugovarač osiguranja kao slabija strana u odnosu na osiguravača, a koje nismo nalazili u uporednom pravu. Tako recimo, u vezi sa izuzećem zaštite osiguranika koji spadaju u velike rizike, suprotno preovlađujućem rešenju u pravima država članica, domaći propisi o statusnom pravu društava za osiguranje i zaštite ugovarača i korisnika usluga osiguranja zadržali su isti nivo zaštite za sve vrste rizika, bez potpune primene kriterijuma o određivanju velikih i masovnih rizika iz Druge direktive o neživotnom osiguranju.

Ozren UZELAC, LL.M.

University of Novi Sad, Faculty of economics, Subotica, Serbia

General and special rules on insurance buyer protection in the serbian and comparative laws

UDC: 368:347.44(497.11:4-672EU)
Professional paper

SUMMARY

Determination of the term “insurance buyer” is as equally important in the field of insurer dealings, as to determine “consumer status” for application of the legal rules on protection of their interest. Although concerns and difficulties arise in efforts to establish if a person in the commercial matters should be recognized privileged position against the stronger contract party, the same is even more apparent in insurance activity with larger number of persons who may not have the same legal position. Without consideration of such feature in insurance relation, we believe that Serbian regulatory rules by inconsistent use of different terms, may create confusion as to the persons who should enjoy protection in insurance relation, both those who are a contract party with the insurer and other persons outside the insurance contract, who have the right to require insurer performance.

High degree of development without lagging back from the comparative law solutions characterizes the general contract law, while there are a few semi-

obligatory provisions protecting the insured as the weaker party against the insurer, which we did not come across in the comparative law.

As for the exemption of the protection for large risks, contrary to prevailing solution in the member state laws, Serbian regulatory law of insurance companies, policyholder and insurance buyer protection maintains the same protection level for all types of risks, without full application of the criteria for determination of the large and the massive risks from the Second Non-Life Directive.

Key words: insurance buyer, consumer, protection, contract termination, risk

LITERATURA (REFERENCES)

Code des assurances 1930, version consolidée au 17 mai 2015 (francuski Zakonik o osiguranju).

Codice delle assicurazioni private, *Decreto legislativo* 7 settembre 2005, n. 209 (italijanski Zakonik o privatnom osiguranju).

Consumer Insurance (Disclosure and Representations) Act 2012 (C. 6) (engleski Zakon o obavezi informisanja i prezentacijama u potrošačkom osiguranju).

Council Directive 93/13/EEC of 5 April 1993 on unfair terms in consumer contracts („Direktiva Saveta 93/13/EEC od 5. aprila 1993. godine o nepravičnim ugovornim odredbama potrošačkih ugovora”), *Official Journal of the European Communities*, L 95, 21. 4. 1993, 29–34.

Il Codice Civile Italiano, *Gazzetta Ufficiale*, n. 79 del 4 aprile 1942 (italijanski Građanski zakonik).

Decreto-Lei n.º 72/2008 de 16 de Abril (Regime Jurídico do Contrato de Seguro), *Diário da República*, 1.ª série — N.º 75 — 16 de Abril de 2008 (portugalski Zakon o ugovoru o osiguranju).

Directive 2011/83/EU of the European Parliament and of the Council of 25 October 2011 on consumer rights, amending Council Directive 93/13/EEC and Directive 1999/44/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directive 85/577/EEC and Directive 97/7/EC of the European Parliament and of the Council („Direktiva o pravima potrošača”), *Official Journal of the European Union*, L 304, 22. 11. 2011, 64–88.

Draškić, M. (1995). „Komentar uz čl. 33”, u *Komentar Zakona o obligacionim odnosima*. Glavni redaktor prof. dr Slobodan Perović. Beograd: Savremena administracija.

Draudimo ĮSTATYMAS, Valstybės žinios: 2003-10-08, Nr. 94-4246, Valstybės žinios: 2004-08-03 Nr.120-4434, Valstybės žinios: 2004-10-26 Nr.156-5688, Valstybės žinios: 2005-02-08 Nr.18-571, Valstybės žinios: 2005-11-03 Nr.130-4664, Valstybės žinios: 2006-07-18 Nr.78-3059, Valstybės žinios: 2006-08-08 Nr.87-3409, Valstybės žinios: 2007-06-02 Nr.61-2342, Valstybės žinios: 2007-12-01 Nr.125-5092, Valstybės žinios: 2008-11-15 Nr.131-5039, Valstybės žinios: 2009-04-04 Nr.38-1439, Valstybės žinios: 2009-12-28 Nr.154-6956, Valstybės žinios: 2010-11-23 Nr.137-6993, Valstybės žinios: 2011-12-01 Nr.145-6816, Valstybės žinios: 2012-11-03 Nr.127-6385, Valstybės žinios: 2013-05-07 Nr.46-2247 (litvanski Zakon o osiguranju).

2003. évi LX. törvény a biztosítókról és a biztosítási tevékenységéről (2003. VII. 15.) (mađarski Zakon o društva i za osiguranje i delatnosti osiguranja).

Gesetz über den Versicherungsvertrag (Versicherungsvertragsgesetz – VVG) vom 23. November 2007 (BGBl. I S. 2631), (nemački Zakon o ugovoru o osiguranju).

Jovanović, S. (2007). *Pravo osiguranja*. Novi Sad: Univerzitet Privredna akademija.

Jovanović, S. (2013). „Građanskopravni aspekti prevara u pravu osiguranja Republike Srbije i evropskom pravu”, *Evropsko zakonodavstvo*, 12(43–44), 67–82.

Кодекс за застраховането, Обн. ДВ. бр.103 от 23 Декември 2005г., изм. ДВ. бр.105 от 29 Декември 2005г., изм. ДВ. бр.30 от 11 Април 2006г., изм. ДВ. бр.33 от 21 Април 2006г., изм. ДВ. бр.34 от 25 Април 2006г., изм. ДВ. бр.54 от 4 Јули 2006г., изм. ДВ. бр.59 от 21 Јули 2006г., изм. ДВ. бр.82 от 10 Октомври 2006г., изм. ДВ. бр.105

от 22 Декември 2006г., изм. ДВ. бр.48 от 15 Јуни 2007г., изм. ДВ. бр.97 от 23 Ноември 2007г., изм. ДВ. бр.100 от 30 Ноември 2007г., изм. ДВ. бр.109 от 20 Декември 2007г., изм. ДВ. бр.67 от 29 Јули 2008г., изм. ДВ. бр.69 от 5 Август 2008г., изм. ДВ. бр.24 от 31 Март 2009г., изм. ДВ. бр.41 от 2 Јуни 2009г., изм. ДВ. бр.19 от 9 Март 2010г., изм. ДВ. бр.41 от 1 Јуни 2010г., изм. ДВ. бр.43 от 8 Јуни 2010г., изм. ДВ. бр.86 от 2 Ноември 2010г., изм. ДВ. бр.100 от 21 Декември 2010г., изм. ДВ. бр.51 от 5 Јули 2011г., изм. ДВ. бр.60 от 5 Август 2011г., изм. ДВ. бр.77 от 4 Октомври 2011г., изм. и доп. ДВ. бр.21 от 13 Март 2012г., изм. и доп. ДВ. бр.60 от 7 Август 2012г., изм. ДВ. бр.77 от 9 Октомври 2012г., изм. и доп. ДВ. бр.20 от 28 Фебруари 2013г. (bugarski Zakonik o osiguranju).

Lege privind Codul civil, *Monitorul Oficial al României*, Partea I, Anul 177 (XXI) – Nr. 511/24.VII.2009 (rumunski Građanski zakonik).

Ley 50/1980, de 8 de octubre de Contrato de Seguro, *Boletín Oficial del Estado* de 17 de Octubre de 1980, 15/ May/1997, 24/Nov/2002, 6/Nov/2003, 1/Sep/2004, 12/ Oct/2007 (španski Zakon o ugovoru o osiguranju).

Loi fédérale sur le contrat d'assurance du 2 avril 1908 (Etat le 1er janvier 2011), FF 1904 I 267 (švajcarski Zakon o ugovoru o osiguranju).

Lov 1989-06-16 nr 69: Lov om forsikringsavtaler (forsikringsavtaleloven), 1989-06-16 nr 70, 1992-11-27 nr 111, 2005-06-10 nr 44, 2008-06-27 nr 65, 2009-06-19 nr 77, (norveški Zakon o ugovoru o osiguranju).

Opinion of Advocate General Mischo – Joined Cases C-541/99 and C-542/99, delivered on 14 June 2001. Dostupno na: <http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=46434&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=847170>, 1. 12. 2015.

Pak, J. (2004). „Pravna zaštita korisnika usluga osiguranja”, u: Slavnić, J. i Šulejić, P. (urednici). *Privreda i pravo osiguranja u tranziciji* (187–204). Beograd: Udruženje za pravo osiguranja Srbije i Crne Gore.

Second Council Directive of 22 June 1988 on the coordination of laws, regulations and administrative provisions relating to direct insurance other than life assurance and laying down provisions to facilitate the effective exercise of freedom to provide services and amending Directive 73/239/EEC (88/357/EEC) („Druga direktiva Saveta od 22. juna 1988. godine o ujednačavanju zakona, podzakonskih i upravnih propisa u vezi sa direktnim osiguranjem, izuzev osiguranja života radi efikasnog vršenja prava slobode pružanja usluga kojom se dopunjuje Direktiva 73/239/EEC – Druga direktiva o neživotnom osiguranju”), *Official Journal of the European Communities*, L 172, 4. 7. 1988, 1–14.

Slavnić, J. (2012). „Predlog tema za javnu raspravu o rešenjima koja nisu prihvaćena u Prednactru Građanskog zakonika Republike Srbije u odnosu na ugovor o osiguranju”, *Revija za pravo osiguranja*, 11(1), 27–37.

Stojanović, D. (1995). „Komentar uz čl. 12”, u: *Komentar Zakona o obligacionim odnosima*. Glavni redaktor prof. dr Slobodan Perović. Beograd: Savremena administracija.

Šulejić, P. (1995a). „Komentar uz član 901”, u *Komentar Zakona o obligacionim odnosima*. Glavni redaktor prof. dr Slobodan Perović. Beograd: Savremena administracija.

Šulejić, P. (1995b). „Komentar uz član 945”, u *Komentar Zakona o obligacionim odnosima*. Glavni redaktor prof. dr Slobodan Perović. Beograd: Savremena administracija.

The Principles of European Contract Law – completed and revised version 1998/1999, dostupno na: <https://www.law.kuleuven.be/personal/mstorme/PECL2en.html>, 15. 12. 2015.

Võlaõigusseaduses, *Riigi Teataja*, I 2001, 81, 487; *RT I* 2009, 18, 108; *RT I* 2008, 59, 330; *RT I* 2008, 54, 304; *RT I* 2007, 56, 375; *RT I* 2005, 61, 473; *RT I* 2005, 39, 308; *RT I* 2004, 90, 616; *RT I* 2004, 87, 593; *RT I* 2004, 75, 522; *RT I*

2004, 37, 255; *RT I* 2004, 13, 86; *RT I* 2003, 78, 523; *RT I* 2002, 53, 336 (estonski Zakon o obligacionim odnosima).

Zakon o obligacionim odnosima, *Službeni list SFRJ*, br. 29/78, 39/85, 45/89 – odluka USJ i 57/89, *Službeni list SRJ*, br. 31/93 (ZOO) i *Službeni list SCG*, br. 1/2003 – Ustavna povelja.

Zakon o osiguranju, *Službeni glasnik RS*, br. 139/2014 (ZO).

Zakon o zaštiti potrošača, *Službeni glasnik SRJ*, br. 37/2002.

Zakon o zaštiti potrošača, *Službeni glasnik RS*, br. 79/2005.

Zakon o zaštiti potrošača, *Službeni glasnik RS*, br. 62/2014.

Zákon ze dne 3. února 2012 občanský zákoník, zákon č. 89/2012 *Sbírky zákonů ČR*. No. 89/2012 Coll. (češki Građanski zakonik).